

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Саша Владимирова Тодорова

Относно: присъждане на образователна и научна степен „доктор” по научна специалност „социология”, област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата

Автор: Жулиета Сергеева Георгиева – Стойнова

Тема: Жените лидери в политиката и националната сигурност – съвременни предизвикателства и динамика

I. Информация за докторанта

Жулиета Сергеева Георгиева е завършила „Комуникационна техника и технологии” във Висшето транспортно училище „Тодор Каблешков”. След това завършва ОКС бакалавър и магистър в ЮЗУ „Неофит Рилски”.

Завършила е докторантура през 2020 година в катедра „Социология” към Философския факултет на ЮЗУ „Н. Рилски” с научен ръководител доц. Жеко Къосев. По време на обучението в докторантура стриктно е изпълнявала индивидуалния план. Кандидат-докторантските изпити е взела с Отличен успех. Участвала е активно в научния живот на катедрата. Работи в държавната администрация.

Добрата творческа атмосфера в катедрата по Социология към Философския факултет на ЮЗУ е мотивирала дисертантката да осъществи необходимата изследователска работа, да завърши своя дисертационен труд и да направи публикации по него.

II. Съответствие с изискванията на законодателството

Дисертационният труд е посветен на актуален за съвременното българско общество проблем, който привлича научния интерес както на изследователите от средите на социолозите, така и на изследователите от средите на филолозите, психолозите, политолозите и др.

Дисертационният труд е структуриран в три глави, увод, заключение и приложение, което включва инструментариума на изследването и данни от изследването. Приложен е и списък със съкращенията.

Библиографията съдържа 147 източника, от които 35 са чуждестранни. Липсват известни имена на български изследователи в областта на лидерството и елитите. В списъка липсват нормативни документи, но в научния апарат те са посочени, както и използваните проучвания на документи на определени ведомства.

Общият обем на дисертацията е 251 страници. Основният текст е разположен на 163 страници – повече от изисквания.

Събраната информация от проведеното изследване е организирана и представена в 4 таблици и 21 фигури и графики.

Дисертационният труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, на Правилника за неговото приложение и на Правилника за организация и провеждане на конкурси за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ЮЗУ „Неофит Рилски”.

III. Съдържание на дисертацията

На фона на познатите ни изследвания по темата следва да се отбележи, че докторантката допълва очерталия се дефицит на изследвания по темата с принос за оптимизиране на политиките, насочени към равнопоставеност между половете във всички сектори на обществения живот и най-вече по отношение на мястото на жените в политиката и националната сигурност.

В дисертационния труд обектът, предметът, целта и задачите са описани точно и ясно. Изследователските хипотези и докторската теза също така са формулирани точно и разбираемо.

Първа глава. На основата на критичен анализ е представена историята на лидерството през различните исторически епохи със специален акцент на лидерството в съвременните условия на глобализация и дигитализация. Представени са класическите теории за лидерството, както и формиралите се школи и направления. Очертано е и отношението на докторантката към възгледите за първичното, познаваемостта на света, измененията в него. В тази връзка е изразено съответно отношение във връзка с дилемите: 1.) материално – идеално; 2.) метафизично – диалектично; 3.) гностично – агностично.

Анализът се задълбочава с разглеждането на лидерството в условията на сложна среда, формирането на лидерите и обособяването на елитите, иманентните характеристики на едните и на другите. С особен акцент е поставен въпросът за влиянието на половата принадлежност върху цялостното съществуване на индивида и реалните възможности това да се преодолее чрез формиране на лидерски качества при жените, което на практика променя историята, чрез промяната на мястото на жените в съвременното разделение на труда, в резултат на което заемат еднакви позиции с тези на мъжете в професионалната и обществено-политическа йерархия.

Втора глава. В тази глава се засягат важни теоретико-методологически въпроси, свързани с демократичния преход у нас, разглеждан като фактор, формиращ сложна социална среда със съществено въздействие върху формирането на личностните качества на съвременния индивид, в т.ч. изискващите се качества на лидерство в условията на генерални политически, икономически и социални промени и невиждана до сега динамика. в отговор на

тази нова сложна социална среда част от жените отговарят на новите условия за управление и реализация на основните функции на съвременния елит.

Докторантката е положила много труд, за да илюстрира и същевременно да аргументира с реални примери тази промяна. Пестеливо, но достатъчно убедително са описани качествата, действията и постиженията в световната и националната политика жени-лидери със заслужено място в световния елит.

На примера на практиката на най-важните институции в страната е очертан образът на жената-лидер у нас. На основата на тези примери е направена оценка на равнището на ефикасност на Закона за равнопоставеност на половете и е аргументирана необходимостта от изграждане на цялостна интегрирана национална система за информация, наблюдение и оценка на равнопоставеността на мъжете и жените.

Лансираните идеи за преодоляването на неравнопоставеността между половете, разглеждано не само като световен и национален проблем, в сферата на политиката и националната сигурност имат приложно значение.

Трета глава. Анализът в тази глава е логично продължение на предходния анализ, насочено към търсенето на емпирични доказателства за преодоляване на бариерите пред жените да участват в политиката и националната сигурност на всички йерархични равнища, в т.ч. и в качеството им не само на ръководители, но и на кадри, възприети като елит.

За целта е проведено емпирично социологическо изследване. Изследването е авторско. Извадката е генерирана на принципа на отзовалите се – 74 жени и 46 мъже. Умело са използвани възможностите на методите на анкетата, дълбочинното интервю и изучаване на документите. Мнението на респондентите ориентира към възможността за формирането на лидер, в т.ч. лидер-жена. Паралелно с това е показано отношението на обществото към жената, ролята на обучението в изграждането на жената лидер, ролята на средата за изграждането на лидер и харизмата на личността, работата на жената лидер в колектива, условията, които определят начина на вземане на решения.

Дисертантката с право отбелязва, че направените изводи и обобщения се отнасят за изследваната съвкупност, тъй като извадката не е представителна.

Заключението произтича от направения анализ и насочва практиката ни към необходимостта от нова култура, сътрудничество, разбиране, доверие, диалог за повишаване участието на жените в политиката и националната сигурност. Аргументира се предложението за признаване на приноса на жените за запазване на мира и стабилността в условията на нововъзникналите предизвикателства в сигурността. Уместно е и предложението за разработването на модели за повишаване участието на жените и техния принос в управлението.

IV. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

На основа на задълбоченото ми запознаване със съдържанието на дисертационния труд и направените във връзка с него публикации, считам, че са налице следните научни и научно-приложни постижения:

- Аргументацията за прецизирано използване на понятийния апарат за лидерството през призмата на мащабността и динамична промяна на обществото
- Разкриването на връзката и взаимодействието между обхвата и формите на проявление на лидерството въобще и лидерството сред жените в частност и социалната среда, която става все по-сложна, рискова и динамична.
- Концептуализацията на ролята на жените лидери и нейните съвременни измерения в политиката и националната сигурност.
- Доказателството, че успешната кариера и ангажираност на жени лидери в политиката може да прерасне в управлението.
- Идентифицирането на новите предизвикателства пред жените лидери и възможностите за тяхното преодоляване чрез разработен за целта механизъм.
- Обосноваването на необходимостта от разработването на модели за жени лидери, чието приложение би повишило равнището на ефективност и ефикасност при изпълнението на задачи както в политическата сфера, така и в сферата на националната сигурност.
- Сравнителният анализ на изявените качества при мъжете и жените лидери, очертаните дефицити и при двата пола и възможностите за тяхното компенсиране.

V. Оценка на публикациите на дисертанта

Дисертантката е направила четири публикации по темата на дисертационния труд. Три от тях са публикувани в сборници, издадени от Университетското издателство „Неофит Рилски”, а четвъртата – в сборник на издателски комплекс „Национален военен университет „Васил Левски”

VI. Оценка на автореферата

Представеният за рецензиране автореферат отговаря на съдържанието на дисертационния труд.

VII. Препоръки

Препоръчва на дисертантката да продължи изследователската си работа в областта на лидерството, в т.ч. и на жените лидери. За да се избегнат трудностите при генериране на извадката на изследване, може да се разшири кръга на ползваните методи за регистриране на емпирично социологическата информация, напр. биографичния. Може да се разшири приложението на метода на изследване на документи – напр. протоколи на Народното събрание и др.

Въпроси

1. Какво губи обществото от ограниченото до сега представителство на жените в политиката?
2. Прилагането на квотния принцип би ли решило преодоляването на очерталите се неравенства между мъжете и жените, посочени в дисертационния труд?

Заклучение

Представеният за публична защита дисертационен труд показва, че Жулиета Сергеева Георгиева е много добре теоретически подготвена. Получените резултати от нейната изследователска работа са сериозно основание да се обобща, че:

- поставената цел в дисертационния труд е постигната, а докторската теза – защитена;
- възприетата методология – подход (исторически и социологически и методи (анкета, интервю и проучване на документи) отговарят на характера на предмета и обекта на изследването;
- високото равнище на информираност на докторантката е постигнато не само чрез проучване на литература, но и чрез лично участие в изследвания;
- паралелно с отразяването на състоянието на изученост на проблема, дисертантката изразява и своето мнение;
- дисертационният труд има богат научен апарат, което ценя изключително много, защото е белег на висока научна етика;
- дисертантката проявява умения за професионално анализиране на статистическа, социологическа и ведомствена информация, което придава безспорно качество на анализи и я очертава като надежден изследовател.

На основата на всичко казано до тук с убеденост препоръчвам на уважаемото Научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” по научна област 3.1. Социология, антропология и науки за културата, научна специалност „Социология” при Философския факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски” на Жулиета Сергеева Георгиева – Стойнова.

Лично аз ще гласувам „за”.

08.02.2021 г.

София

доц. д-р Саша Тодорова